

Ook de Britten mogen de vruchten plukken

dS De Standaard - 24 Jan. 2017
Pagina 30

* De Standaard : West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams-Brabant/Brussel, Limburg

In haar toespraak over hoe ze de Brexit wil aanpakken, heeft de Britse premier Theresa May gezegd dat de Britten zo vrij mogelijk handel willen drijven met de EU-lidstaten, maar geen model zoeken dat andere landen vandaag al hebben (DS 16 februari). Ze verwijst hiermee naar het statuut van landen

...

In haar toespraak over hoe ze de Brexit wil aanpakken, heeft de Britse premier Theresa May gezegd dat de Britten zo vrij mogelijk handel willen drijven met de EU-lidstaten, maar geen model zoeken dat andere landen vandaag al hebben (DS 16 februari). Ze verwijst hiermee naar het statuut van landen zoals Noorwegen, IJsland en Zwitserland. Die zijn geen lid van de EU, maar hebben wel toegang tot de Europese vrijhandelszone. In ruil moeten ze wel het principe van vrij verkeer van Europese werknemers erkennen.

In essentie komt het erop neer dat de Britten een tariefvrije douane-unie willen, maar dat het vrije verkeer van personen op de schop moet. Een handelsvriendelijke Brexit zonder tarieven is ook waar Britse en Vlaamse exportbedrijven op aandringen. Minister-president Geert Bourgeois (N-VA) zegt zelfs onomwonden dat we te allen tijde moeten vermijden dat tarifaire of niet-tarifaire belemmeringen de handel over het Kanaal in het gedrang brengen.

Dat het vrije personenverkeer zou worden ingeperkt, daar maalt blijkbaar niemand om. Als dit principe al verdedigd wordt, dan is het als dreigement. De EU samenhouden door balorigen te straffen met vrij personenverkeer: geen argument om vrolijk van te worden.

Nochtans zijn er goede economische argumenten om te pleiten voor het behoud van het vrije verkeer van werknemers als we met de Britten een douane-unie zonder tarieven vormen. Indien de mobiliteit van arbeid stopt aan de grens en kapitaal wel mobiel is over de grenzen heen, hebben werknemers in de hele handelszone namelijk een serieus probleem bij loononderhandelingen. Wanneer Britse werknemers dan bijvoorbeeld hogere lonen eisen, kunnen de bedrijven makkelijk dreigen de productie te verplaatsen naar pakweg Portugal, en van daaruit tariefvrij de hele douane-unie (inclusief Groot-Brittannië) bedienen. Portugese bedrijven kunnen net hetzelfde doen met hun werknemers. Het resultaat is dat de werknemers in beide landen moeten inbinden op hun looneisen. Zij kunnen zich aan de onderhandelingstafel niet verdedigen door in een andere lidstaat aan betere voorwaarden te gaan werken omdat het inperken van vrij personenverkeer dat verhindert. Merk op dat dit over werknemers in import- en exportsectoren gaat. Voor niet-verhandelbare goederen en diensten geldt dit principe niet.

In een wereld van vrij verkeer van goederen en diensten is het cruciaal dat de mobiliteit van arbeid en kapitaal zo veel mogelijk in balans zijn. Ook een omgekeerde situatie zou niet gezond zijn. Als bedrijven hun productie onmogelijk kunnen verplaatsen binnen de eenheidsmarkt en werknemers hypermobiel zijn, romen die werknemers tijdens onderhandelingen moeiteloos de bedrijfswinsten af omdat ze anders naar andere regio's zullen verhuizen. De minst mobiele productiefactor zit bij onderhandelingen altijd in een verzwakte positie.

Vandaag is arbeid door taal, cultuur en andere barrières al veel minder mobiel dan kapitaal. Het is een van de redenen waarom er zoveel slachtoffers van de globalisering zijn. In het Verenigd Koninkrijk is de koopkracht van de laagste inkomens bijvoorbeeld dertig jaar lang niet gestegen. Veel Britten zijn er niet in geslaagd om hun productiviteitstoename te vertalen in hogere reële lonen, onder druk van bedrijven die andere oorden dreigen op te zoeken, of door de competitie met buitenlandse bedrijven die hun (immobiele) werknemers minder betalen dan de productiviteit. Vooral voor laaggeschoolden is dit een probleem. Hooggeschoolden zijn intrinsiek mobieler, schaarser op de arbeidsmarkt of eenvoudigweg niet voorhanden in het buitenland. Het vrije verkeer van werknemers inperken, gecombineerd met een douane-unie zonder tarieven, zal de problemen van veel slachtoffers van de globalisering alleen maar erger maken.

Van vrijhandel tussen Groot-Brittannië en de andere EU-lidstaten worden we gemiddeld beter. Maar als we opteren voor een tariefvrije douane-unie met de Britten, dan gaat dat wel best gepaard met zo veel mogelijk vrij verkeer van personen tussen de handelspartners. Het is zelfs wenselijk om maatregelen te nemen die het vrije verkeer van werknemers stimuleren. Niet om de Britten te straffen en andere landen te ontmoedigen om hun voorbeeld te volgen, maar om hun en onze werknemers in export- en importsectoren te beschermen tegen de neveneffecten van vrijhandel, zodat iedereen kan delen in de winsten van de vrijhandelszone.

Gert Peersman is hoogleraar economie, verbonden aan de UGent. Wekelijks komt op dinsdag een gezaghebbende economische stem aan het woord.

Gert Peersman